

РОЗДІЛ 1.

СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОЛІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПАРАДИГМ

УДК 811.161.2:81'373.6:001.4

О. А. Войцева,

д-р філол. наук, проф.,

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
завідувачка кафедри загального та слов'янського мовознавства*

ЗАКОНОМІРНОСТІ НОМІНАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПАРФУМЕРІЇ ТА КОСМЕТИКИ

У статті здійснено аналіз механізмів, що використовуються при формуванні термінологічного масиву галузі парфумерії і косметики в українській мові на матеріалі лексикографічних джерел і інтернет-текстів початку ХХІ ст. Своєрідність корпусу парфумерно-косметичної термінології зумовлена зовнішньолінгвістичними і внутрішньолінгвістичними чинниками. Доведено, що при творенні лексичного масиву парфумерії і косметики застосовуються типові для термінологічної номінації способи, зокрема термінологізація і спеціалізація слів загальнонародної мови, транстермінологізація (міжсистемне запозичення термінів з медичної, хімічної, кулінарної та інших галузей), лексичне запозичення терміноодиниць з інших мов, зокрема з французької та англійської, інтернаціоналізація, моделювання спеціальних найменувань з використанням греко-латинських елементів і запозичених моделей, термінів-редуплікатів, моделеслів, словотвірне калькування, скорочення. Продуктивною є також розчленована номінація у вигляді двохслівних і полікомпонентних термінологічних словосполучень.

Ключові слова: термін, парфумерно-косметична термінологія, термінологізація, спеціалізація, транстермінологізація, запозичення.

Однією з підсистем, що швидко розвиваються в українській мові є парфумерно-косметична термінологія – підсистема стихійно утворених терміноодиниць, сформованих на основі логіко-смислових зв'язків. «Парфуми, як і косметика є засобами (товарами), що дозволяють цілеспрямовано формувати образ (імідж) людини за допомогою емоційно-чуттєвих уявлень: запаху (парфуму) і зовнішнього вигляду людини, що характеризується станом його шкіри, волосся, зубів і нігтів» [8, с. 5].

Вплив науково-технічних інновацій зумовлює появу нових спеціальних понять, сприяє кількісним і якісним змінам у розгляданій термінології. У ХХІ

ст. парфумерія і косметичні препарати (гігієнічні, лікувальні, декоративні, сценічні) сприймаються як повноправні і часто вживані вироби у повсякденному житті людей, саме тому спеціальна лексика даної галузі потребує всебічного комплексного вивчення, про що свідчать дослідження Л. Ващук (лексика косметичної галузі та її семантико-структурні параметри), Н. Гимер (термінологія косметики і косметології сучасної української мови), О. В. Коломієць (генеза, семантика і структура найменувань засобів парфумерії і косметики в російській мові), З. С. Гандалоєвої (термінологія парфумерії і косметики англійської мови), О. Нашиванько (проблема визначення термінів *косметика* і *косметология*) [2; 5; 9; 3; 5; 10].

Парфумерно-косметична термінологія в українській мові потребує подальшої нормалізації і впорядкування в умовах збільшення обсягу нових термінів і відсутності спеціальних словників [див. 2, с. 47; 10, с. 210]. Ґрунтового вивчення потребують проблеми, пов'язані зі значенням термінотворення у процесах категоризації і концептуалізації понять, залишаються недостатньо дослідженими питання, що стосуються способів творення реалій і явищ в галузі парфумерії і косметики та причин їхнього відбору. Ці обставини зумовлюють актуальність нашої праці.

Метою дослідження є встановлення закономірностей процесів термінологічної номінації в галузі парфумерії та косметики української мови. Дослідження проведене із залученням компонентного і дефініційного аналізу в синхронно-описовому плані з елементами діакронії.

Об'єктом аналізу є парфумерно-косметична термінологія (500 термінів), зібрані методом суцільної вибірки з тлумачних, етимологічних словників, словників іншомовних слів, спеціальної літератури, інтернет-джерел.

Термінологічний масив парфумерії і косметики утворює відносно стійку систему «автономно функціонуючих одиниць номінації, об'єднану в один клас на основі принципу загальної області діяльності» [1, с. 193]. Терміни косметики і парфумерії вербалізують наукове знання – загальнонаукове і власно професійне, пов'язане з даними галузями.

Під *парфумерно-косметичною термінологією* розуміємо сукупність науково-технічних термінів (спеціальних слів і словосполучень), що склалася у процесі історичного розвитку внаслідок накопичення, осмислення знань і позначає поняття парфумерії, гігієнічної та декоративної косметики, а також обслуговує комунікацію у цих ділянках.

Виникнення спеціальної лексики парфумерії і косметики пов'язане з низкою внутрішньомовних чинників (системність мови і термінології, вплив мовлення тощо) та зовнішньомовних чинників: виділення ремесел, особливості зародження і розвитку парфумерних та косметичних засобів, поява виробництва парфумерно-косметичних товарів, що викликала термінотворчу діяльність, зумовлену прагматичними причинами, зокрема використання ресурсів національної української мови з прозорою мотивацією: *пахощі* рідко одн. *пахощ* «1. запахи, звичайно приємні, ароматні; 2. тільки мн. рідко те саме, що *духи* «спиртовий розчин запашних речовин, що вживається як парфумерний засіб // взагалі пахучі,

ароматичні речовини» [СУМ, т. 6, с. 101; т. 2, с. 444]: Перший шипровий аромат був створений великим французьким парфумером Франсуа Коті на початку XX ст. Шипр (фр. *Chypre*) – французька назва острову Кіпр. Запах цього вічно квітучого райського місця, яке вразило його своєю красою та неймовірними *пахощами*, він втілив у своєму шедеврї, духах *Chypre* [<https://www.yves-rocher.ua/>]; *зубний еліксир / зубний ополіскувач / ополіскувач ротової порожнини* «рідкий засіб для гігієни рота та зубів, який призначений для ополіскування, очищення та дезодорування порожнини рота» [Засоби гігієни, с. 2]: *Ополіскувач ротової порожнини Пародонтас без спирту* спеціально розроблений, щоб допомогти захистити від проблем з яснами... [<https://www.parodontax.ua/>].

«Термінологічна лексика є частиною загального словникового складу мови, тому на ній також відбивається дія усіх законів мови, зокрема і словотворчих. Для нових об'єктів номінації використовують наявні в мові способи словотворення, лексичні ресурси національної мови, лексику інших мов» [11, с. 83].

Лексику парфумерії та косметики в українській мові поділяємо на такі терміни: загальнонаукові (*система, структура, метод, процес*), загальнотехнічні, що позначають механізми, інструменти, операції (*дезодоратор, дозатор, касета, дистиляція, дифузія*), міжгалузеві, наприклад, медичні (*целюліт, псоріаз*), вузькоспеціальні (*парфуми, помада, пудра*), номенклатурні знаки (*парфумерія люкс, преміум, нішева, номерна, натуральна* тощо).

В корпусі розглядуваної термінології представлено неоднорідні форми спеціальних мовних одиниць – терміни-слова і терміни-словосполучення. Серед однослівних термінів виокремлюємо: 1) непохідні (кореневі), наприклад, *ланолін* «одержуваний під час промивання овечої вовни жир, що використовується в медицині та парфумерії»: *Крем з ланоліном* [СІС, с. 335]; 2) похідні (афіксальні): *манікюрниця* «майстриня, що робить манікюр» [СУМ, т. 4, с. 621], *педикюрниця* «майстриня педикюру; *педикюрша*» [Новітній онлайнний словник української мови (2013—2018): <http://sum.in.ua/>]; Професія «*манікюрниця-педикюрниця*» – одна із найсучасніших професій нашого часу [<http://proforientator.info/>]; 3) складні терміни з двома кореневими морфемами: *біокрем, фітотерапія*; терміни-редуплікати: *маска-пілінг, шампунь-бальзам*; терміни-моделеслова: *ВВ-крем* < англ. *Blemish Balm cream* «загоювальний крем-бальзам».

Базовими термінами для даної термінології є гіпероніми *парфумерія, косметика* та їхні похідні: *парфумерія* «наука, яка вивчає основні принципи поєднання запахів та закономірності створення парфумерних композицій, мистецтво, яке базується на наукових засадах. Об'єктом вивчення парфумерії є парфумерні засоби, які складаються із суміші духмяних речовин (парфумерної композиції), спирту, води та відрізняються їх співвідношенням» [ФЕ]; *косметика (декоративна)* «група косметичних засобів, які застосовуються для маскуванню косметичних недоліків шкіри, волосся, нігтів, їх фарбування з метою підкреслення природної краси та приховування незначних вад» [ФЕ].

У переднаукову добу накопичення уявлень і знань про парфумерію і косметику українська мова використовувала для позначення спеціальних понять загальноновживану лексику (діяв закономірний принцип опори на власні мовні

засоби). Спеціальні слова мали об'єм значення аналогічний їхньому значенню у національній мові [7, с. 124]. До них належить 3 % термінів від загальної кількості зібраних нами номінацій. Ці терміноодиниці є дуже важливим масивом у термінології парфумерії і косметики, оскільки вони є твірними основами словотвірних дериватів і входять як родові, опорні слова до складу атрибутивних і полікомпонентних словосполучень.

Серед прототермінів парфумерії та косметики виділяємо такі групи: 1) найменування властивостей речовин: *запах* «властивість предметів, речовин діяти на органи нюху // те, що сприймається органами нюху» < *запахнути* як результат семантичної видозміни пахнути² «повіяти» через проміжне значення «повіяти (ударити) в ніс» [СУМ, т. 3, с. 247; ЕСУМ, т. 4, с. 320]; 2) назви молочних продуктів: *молоко*, *молочко* < псл. **melko*, похідне з суфіксом -*ко* від основи, співвідносною з *молозиво* [ЕСУМ, т. 2, с. 503–504]: *косметичне молочко для обличчя*; 3) найменування рідин: *піна* < псл. **rěna* «піна» [ЕСУМ, т. 4, с. 406–407]: *піна для гоління*; 4) слова, що позначають водні розчини: *спирт* через російське посередництво запозичено з англійської мови, англ. *spirit* «дух, душа, привід; спирт, алкоголь; (рідко) бензин» [ЕСУМ, т. 5, с. 372]: *Спирти* в косметичних засобах виконують багато функцій: розчинення, емульгування, консервація, антисептик, стабілізатор тощо. [<http://greenvalerie.com>]; 5) найменування сипких і складених речовин: *мило* < псл. **mydlo* є похідним іменником на -*дло* від *туті* «мити» [ЕСУМ, т. 3, 461]: *лікувально-косметичне мило*; *тіні* з псл. **těň*, **těmň* «темне місце» або **stěň* і **sěň* «тінь» [ЕСУМ, т. 5, с. 580]: *тіні для повік*; *свіча*, *свічка* < о.-с. **svěťja* [Черных, т. 2, с. 146]: *масажні косметичні свічки*; *сіль* < псл. **solь* [ЕСУМ, т. 5, с. 253]: *Морська сіль для ванн*, збагачена ефірними оліями кедрa і кипариса, має антисептичні та загоюючі властивості [<https://prostor.ua/>].

Основний фонд парфумерно-косметичної термінології сформовано за допомогою наступних способів: термінологізація (запозичення слів із загальновживаної мови), наприклад, *блиск* < псл. **blyskъ*, *blěskъ*, *blisk-*, суфіксального утворення від і.є **bhlei-*, **bhloi-*, **bhli-*, того самого, що в *блідий* [ЕСУМ, т. 5, с. 210]: *блиск для губ*; спеціалізація (звуження значення слів загальновживаної мови, яка «може служити свідоцтвом того, що відповідна термінологія починає виділятися із загальної мови і усвідомлюватися як спеціальний масив лексики» [7, с. 127]), наприклад, *рум'яна* «косметична фарба рожевого або червоного кольору», *рум'яний* з псл. *rutěň* < **rudměň* «рум'яний, червонуватий» похідне від *рудъ* «рудий» [ЕСУМ, т. 5, с. 141]: *компактні рум'яна*.

На основі питомих слів утворюються похідні терміни за допомогою суфіксації, наприклад, *вершки* «густий продукт молока з великим вмістом жиру, одержуваний шляхом відстоювання або сепарування свіжого молока» [СУМ, т. 1, с. 338] зменш. від *верх*, *порошок* «сипка маса, що складається з дрібних часточок якої-небудь потовченої або розтертої твердої речовини» [СУМ, т. 7, с. 288] з псл. **porxъ* < **pors-* [ЕСУМ, т. 4, с. 527]: *зубний порошок*. Рідше зустрічається префіксація: *від-вар* «рідина, в якій що-небудь варилося», *на-стій* «витяжка з рослинної чи тваринної речовини, що утворилася в тій рідині, в яку ця речовина

вміщена; водяний розчин спеціально приготовлених екстрактів» [СУМ, т. 5, с. 200].

Зібрані матеріали засвідчують, що більшість термінів у підсистемі парфумерії та косметики в українській мові складають запозичені терміноодиниці (72% термінів). Принцип запозичення готових термінів з інших мов полягає в тому, що елемент чужої мови переноситься з мови-донора в приймаючу мову внаслідок прямих і непрямих, усних і письмових мовних контактів.

До зовнішніх чинників запозичень учені відносять: культурний вплив однієї нації на іншу, авторитетність мови-джерела, наявність усних або письмових контактів, інтернаціоналізацію світових проблем, а до зовнішніх – відсутність у приймаючій мові еквівалентів, які найбільш точно пояснюють нове явище, використання однослівного терміну замість словосполучення, необхідність деталізації того або іншого значення [див. 6, с. 21–22].

Серед запозичених спеціальних одиниць виділяємо групу термінів, що не мають еквівалентів в українській мові, наприклад, *помада* «запахна косметична мазь, що є сумішшю жиру з ароматизованими речовинами» [СУМ, т. 7, с. 111] < фр. *pomade* «помада, мазь», італ. *pommata*, *póto* «яблуко, яблуня», лат. *pōtit* [ЕСУМ, т. 4, с. 507]: Класична *губна помада* – це безумовний мастхев усіх сучасних дівчат та жінок. Ну що ще може створити настільки бездоганний, стійкий та яскравий макіяж губ, як не вона? Сьогодні її використовують не тільки на свята, а й кожного дня. За допомогою кольору можна змінювати не тільки образ, а й настрій... [<https://parfums.ua/>].

До другої групи уналежнюємо запозичення, що замінили полікомпонентні словосполучення, наприклад, *туш для підводки очей – айлайнер* (*Айлайнер* використовується як рідка підводка для очей, що допомагає провести тоненьку лінію біля самого краю повіки [<https://krasainfo.com/>]), *рідина для зняття гель-лаку – ремувер*.

Третя група включає запозичення-синоніми до вже відомих в українській термінології парфумерії та косметики лексем з модифікованою семантикою, наприклад, *макіяж* «1. мистецтво накладання гриму, підмальовування обличчя різноманітними косметичними засобами (тональними кремами, рум'янами, помадою); 2. косметичні засоби (крем, туш, помада тощо) для обличчя; 3. накладений на обличчя грим» [СІС, с. 352], *візаж* «комплекс заходів із догляду за зовнішністю людини (догляд за обличчям і волоссям, добір зачіски та різних аксесуарів, які гармонують з певним типом обличчя і т. ін.), спрямований на досягнення найкращого зовнішнього вигляду» [ТСУМ].

Запозичені терміни проходять складний шлях розвитку, наприклад, в українській мові термін *парфуми* увійшов з фр. *parfum* «пахощі, духи», пов'язаного з *parfumer* «сповнювати пахощами, насичувати духами», спорідненого з іт. *zast. parfumare* (тепер *profumare*), похідного від с.-лат. *perfumare*, утвореного з префікса *per-* «посилення, завершення; дію, спрямовану через щось» і *fūmāre* «диміти, курити, парувати» від *fūmus* «дим» [ЕСУМ, т. 4, с. 301]. Термін *косметика* запозичено з фр. *cosmétique*, відомого з XVI ст., яке походить від гр. *κοσμητική* «мистецтво прикрашати», пов'язаного з *κόσμεω* «прикрашаю, оздоблюю,

впорядкову», *κόσμος* «упорядкованість; будова, світобудова; прикраса» [ЕСУМ, т. 3, с. 51].

Міжнародний термінологічний масив підсистеми парфумерії та косметики в українській мові складають греко-латинські терміни, запозичені прямим (*гель* «засіб желеподібної консистенції для укладання і фіксації волосся, для гоління тощо» < лат. *gela; gelata, gelo* «застигаю» [СІС, с. 126]) або опосередкованим шляхом через мови-посередниці, наприклад, *аромат* з гр. *ἀρώμα, ἀρωματός* «пахощі» (первісно «запашні трави») через старослов'янську мову [ЕСУМ, т. 1, с. 87]; *амбра* «1. воскоподібна речовина сірого кольору, яку виділяють кашалоти; застосовується в парфумерії для надання стійкості запахів парфумів; 2. *заст.* пахощі, парфуми» через посередництво російської мови з латинської: с.-лат. *ambra* походить від ар. *'anbar* «сіра амбра» [СУМ, т. 1, с. 38; ЕСУМ, т. 1, с. 66]; *крем* «косметична мазь для догляду за шкірою лица, рук, тіла» з фр. *crème* «вершки, крем» продовжує нар.-лат. *crama* «мазь», яке виникло на основі лат. *crisma* «святина олія, помазання», що походить від гр. *χρῖσμα* «мазь, олія, помазання» від *χρίω* «мажу, змащую олією» [СІС, с. 325; ЕСУМ, т. 3, с. 82]; *емульсія* *спец.* «суміш двох незмішуваних рідин, з яких одна розподілена в іншій у вигляді дрібних краплинок» з фр. *émulsion* «рослинне молоко; емульсія», утвореного на основі лат. *ēmulsus*, дієприкметника від дієслова *ēmulgeo* «дою, видоюю» [СІС, с. 217; ЕСУМ, т. 3, с. 82].

До основного фонду термінологічного корпусу парфумерії та косметики в українській мові належать галліцизми, які складають ядро розглядуваної термінології та входять до складу полікомпонентних словосполучень, наприклад, *пудра* (*пудра для обличчя, компакт-пудра, антисептична пудра*), *помада* (*губна помада, гігієнічна помада, декоративна губна помада*), *лосьйон* (*лосьйон до гоління, лосьйон для сухої / нормальної / жирної шкіри*), *мус* (*мус для обличчя / для тіла*), *туш* (*водостійка туш, туш для вій, крем-туш, туш з блискітками*), *емаль* (*емаль для нігтів*), *желе* (*желе для душі, мус-желе*) та ін. Серед цих термінів є прямі запозичення (*одеколон* «спирто-водяний розчин запашних ефірних олій, що є парфумерним, гігієнічним та освіжаючим засобом» з фр. *eau de Cologne* «одеколон», букв. «вода з Кельну, кельнська вода»; у XVIII ст. в Кельні було винайдено одеколон [СІС, с. 397; ЕСУМ, т. 4, с. 159]) і опосередковані (*ваніль* «1. тропічна повзуча рослина; 2. спеціально оброблені ароматичні стручки такої рослини, які використовуються в кондитерському й парфумерному виробництві» запозичено з французької мови, фр. *vanille* походить від ісп. *vanilla* «ваніль (рослина і плід)» [СУМ, т. 1, с. 289; ЕСУМ, т. 1, с. 328]).

З ХХ ст. у виробництві продуктів косметики та парфумерії почали застосовувати нові види природної сировини і синтетичні інгредієнти. Посилився вплив англо-американських запозичень на зазначену термінологію: *ліфтинг* «косметична процедура з підтягування шкіри обличчя» < *ang. lifting* [ТСУМ]; *пілінг* «косметична процедура, призначена для видалення поверхового шару клітин епідермісу» < *англ. peeling* [<https://slovnyk.ua/>]; *скраб*² «косметичний засіб для глибокого очищення шкіри за допомогою механічних частинок (наприклад, подрібнених кісточок абрикоса)» < *англ. scrub* [<https://slovnyk.ua/>].

«Нині галузь парфумерного та косметичного виробництва як система знань активно взаємодіє з такими суміжними галузями науки і професійної діяльності людини, як біологія (ботаніка, зоологія), хімія, фізика, медицина, математика, лінгвістика і міжкультурна комунікація, кулінарія, психологія, соціологія, культурологія, філософія тощо» [5, с. 39]. Внаслідок відсутності термінів на позначення нових денотатів активізувалася транстермінологізація (міжсистемне запозичення термінів), наприклад, з хімічної термінології увійшли такі терміни, як: *альдегід, емульгатор, коагулянт, консервант, силікон*, з медичної – *акне, аносмія, гіпергідроз*, з кулінарної – *желе, желатин, паста, вершки, сіль*, з музичної – *акорд, гама, лейтмотив, тон, нота* та ін.

Терміни-інтернаціоналізми – найважливіші поняття сучасної парфумерно-косметичної термінології подібні між собою в графічному й фонемному оформленні, з повністю або частково спільною семантикою, вживаються в декількох (не менше трьох) мовах, наприклад, *флюїд*, рос. *флюид*, пол. *fluid*, англ. *fluid*, fr. *fluide*, нім. *Fluid*; *дифузія* рос. *диффузия*, ang. *diffusion*, fr. *diffusion*, нім. *Diffusion*.

Для утворення похідних терміноодиниць застосовується афіксальний інвентар української мови: суфікси *-енн (я), -анн (я), -инн (я), -ач* та ін. (*кольорування, очищення, водолікування, підведення, барвник, закріплювач, очищувач, зволожувач*), а також запозичені міжнародні терміноелементи, наприклад, суфікси *-ер, -тор* на позначення предметів, приладів, осіб: *кондиціонер, консилер, ароматизатор*.

Новим способом термінологічної номінації в парфумерно-косметичній термінології, що поширився в ХХ ст., є утворення складноскорочених похідних слів – аббревіатур, подільних (*автозасмага, ароматерапія, біотонік*) або неподільних (ініціальних), зокрема такі вкраплення, як: *EDP* (Eau De Parfum / Parfum De Toilette / Esprit De Parfum) «парфумована вода»; *EDT* (Eau De Toilette) «туалетна вода».

Терміни-словосполучення виникають у зв'язку з необхідністю «швидкого поповнення термінології для нових різновидів понять», при цьому до терміну, що позначає родове поняття, додаються видові позначення. Поликомпонентні словосполучення складають 24 % від загальної кількості зібраних нами термінів. До найбільш поширених моделей двокомпонентних словосполучень належать: 1) AN (прикметник+ іменник): *косметичний віск*, 2) NN (іменник+іменник): *закріплювач лаку*, 3) A для A (іменник+прийменник для+іменник): *сіль для ванн*, 4) AdvN (дієприкметник+ іменник): *дезодорувальний тальк* та інші.

Висновки. Вивчення механізмів термінологічної номінації парфумерно-косметичної термінології в українській мові виявило універсальні тенденції до інтеграції, диференціації, уніфікації мовних засобів в структурному, семантичному і генетичному плані. Взаємодія парфумерно-косметичних терминомасивов української та інших мов світу, їх інтернаціоналізація призводить до появи типологічних тенденцій у спеціальних підсистемах.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у необхідності зіставного вивчення механізмів термінологічної номінації в галузі парфумерії та косметики на матеріалі різних слов'янських мов.

Література

1. *Авербух К. Я.* Общая теория термина. М.: Изд-во МГОУ, 2006. 252 с.
2. *Ващук Л. І.* Семантико-структурні параметри лексики косметичної галузі. Сучасні тенденції розвитку української науки: Всеукр. наук. конф., 21–22 травня 2018 р., Переяслав-Хмельницький. Матеріали наукової конференції. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 5 (15). С. 47–51.
3. *Гандалоева З. С.* История развития сферы парфюмерного и косметического производства и ее влияние на формирование соответствующей терминосистемы в современном английском языке. *В мире научных открытий*. 2015. № 3.7. С. 3414–3435.
4. *Гандалоева З. С.* Основные тематические группы англоязычной терминологии сферы парфюмерного и косметического производства. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация* 2016,. № 2. С. 38–44.
5. *Гимер Н. О.* Лексика косметики та косметології сучасної української мови: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Львів, 2010. 18 с.
6. *Гончаренко Л. О.* Лінгвокогнітивні, функціонально-граматичні та адаптаційні ознаки лексичних запозичень у сучасній німецькомовній та україномовній пресі: дис. ... канд. філол. наук. Миколаїв, 2010. 211 с.
7. *Гринев-Гриневич С. В.* Терминоведение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр „Академия”, 2008. 304 с.
8. *Іванова Л. О., Шарахматова Т. Є., Іваненко Є. В.* Інноваційні технології і дизайн парфумерно-косметичних продуктів: навчальний посібник. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2018. 140 с.
9. *Коломиец Е. В.* Наименования средств парфюмерии и косметики в русском языке XI–XXI века: этимология, структура, семантика : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2011. 19 с.
10. *Нашиванько О. В.* Термины косметика и косметология: проблема определения. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство*, 2008, т. 16, вип. 14. С. 209–214.
11. *Томіленко Л. М.* Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.

Список скорочень

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: В 7 т. АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (гол. ред.) та ін. К.: Наук. думка, 1982–2002. Т. 1–6.

Засоби гігієни – Засоби гігієни ротової порожнини рідкі. Загальні технічні умови / розробники О. Гудзь, В. Сікалов та ін. К.: Держспоживстандарт України, 2004. 8 с.

СІС – Бирик С. П., Сютя Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків: Фоліо, 2006. 623 с.

СУМ – Словник української мови: в 11 т. Ред. кол. : І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980.

ТСУМ – Тлумачний словник української мови: у 20-ти т.: електронна версія видання; гол. ред. В. М. Русанівський; наук. керівник проекту В. А. Широков. URL: <https://services.ulif.org.ua/>

ФЕ – Фармацевтична енциклопедія. URL: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/>

Черных – Черных П. Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка: в 2 т., 3-е изд., М.: Русск. яз., 1999.

Е. А. Войцева,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра общего и славянского языкознания*

ЗАКОНОМЕРНОСТИ НОМИНАЦИИ УКРАИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ ПАРФЮМЕРИИ И КОСМЕТИКИ

В статье на материале лексикографических источников и интернеттекстов начала XXI ст. проанализированы механизмы формирования терминологического массива в области парфюмерии и косметики в украинском языке. Своеобразие корпуса парфюмерно-косметической терминологии определяется внешне- и внутреннелингвистическими факторами. Доказано, что при образовании этого корпуса используются типичные для терминономинации способы, в частности, терминологизация и специализация сло общенародного языка, транsterминологизация (межсистемные заимствования из медицинской, химической, кулинарной и других областей), лексические заимствования из других языков; інтернаціоналізації і др. Продуктивной выступает также расчлененная номинация, представленная двословными и поликомпонентными терминологическими словосочетаниями.

Ключевые слова: термин, парфюмерно-косметическая терминология, терминологизация, специализация, транsterминологизация, заимствование.

O. A. Voytseva,

*Odesa I. I. Mechnikov National University,
Department of General and Slavic Linguistics*

THE REGULARITY OF NOMINATION OF UKRAINIAN TERMINOLOGY OF PERFUMERY AND COSMETICS

In the article we made an analysis of mechanisms, which are used in forming of terminological block in perfumery and cosmetics branch in the Ukrainian language on the material of lexicographical sources and internet-texts of the beginning of XXI century. The singularity of terminology of the perfumery-cosmetic's body is specified

by out-of-linguistic and inner- linguistic factors. It was proved, that during creation of lexical block in perfumery and cosmetics they use typical ways for terminological nomination, including terminologization and specialization of words from the nationwide language, transterminologization (between system loan wording of terms from medical, chemical, cooking and etc. branches), lexical loan wording of term units from other languages, including French and English, internationalization, modeling of special names with use of Greco-Latin elements and borrowed models, terms reduplicates, word models, word-formative loan translation, shortening. And also dismembered nomination such as two-word and polycomponent terminological word combinations appeared productive.

Key words: term, perfumery-cosmetic terminology, terminologization, specialization, transterminologization, loan wording.